

Vlaanderen
is ondernemen

Ons patent boekje

Een handige gids voor kmo-bedrijfsleiders
over intellectuele eigendom

2. Koken kost geld

Maar het sop is de kolen wel degelijk waard!

Waarom zou je er als kmo geen aandacht aan besteden:

- als het je geld kan opbrengen;
- als het heel wat kosten kan besparen;
- als je er fiscaal voordeel uit kan halen;
- als je van steunmaatregelen van de overheid kan genieten;
- als het je helpt vroegtijdig opportuniteiten te ontdekken;
- als het je helpt vroegtijdig marktbedreigingen of nieuwe concurrenten op te sporen?

Ontdek verder in dit hoofdstuk hoe je ook zelf de bedreigingen voor jouw activiteiten vroegtijdig kan opsporen!

Niet overtuigd? Lees dan zeker verder!

Misschien denk je dat de bescherming van jouw intellectuele eigendom een dure zaak is, eerder iets voor grote ondernemingen, maar zeker niets voor een kmo zoals de jouwe.

Wist je dat er een fundamentele VRIJHEID VAN KOPIE geldt?

Dacht je dat kopiëren verboden was? Verkeerd gedacht! Het recht op kopiëren is een fundamenteel recht in het verlengde van de vrijheid van handel. Dit staat in het zogenaamde “decreet d’Allarde” tot afschaffing van het gildenwezen. Dit decreet dateert uit 1791, maar leeft door tot op vandaag! In 2013 werd de vrijheid van ondernemen immers opgenomen in het nieuwe Wetboek van Economisch Recht. Intellectuele rechten vormen dus een uitzondering op de regel. Kan je geen intellectueel recht invoeren, dan kan je ook geen monopolie claimen. Het staat iedereen dan vrij om jouw vinding na te maken en te verhandelen, uiteraard rekening houdend met de eerlijke handelsgebruiken.

Stel, jouw kmo ontwikkelt en produceert grasmachines. Zou je geweten hebben dat er bijvoorbeeld al octrooien bestaan voor genetisch gemanipuleerd gras, dat stopt met groeien op 2 cm? Waarschijnlijk niet, maar wanneer zou je het dan wel gemerkt hebben? Eens het op de markt kwam en het dus eigenlijk te laat was? Was het dan niet beter geweest om hierop te kunnen anticiperen? Dan kon je met deze kennis jouw bedrijfsactiviteit aanpassen aan deze bedreiging.

2.1. Bescherming van je intellectuele eigendom is soms gewoon gratis

LET OP!

Heb je er geen aandacht voor, ook al is het gratis, dan kan het je veel geld kosten.

Inderdaad, van sommige intellectuele rechten kan je, ook als kmo, genieten zonder dat het je ook maar iets hoeft te kosten en zonder dat je er veel moeite voor moet doen. Je bent dus beschermd zonder het misschien goed en wel te beseffen. Alleen moet je er even aandacht aan besteden want, zelfs al is het gratis, het wordt toch al te vaak verwaarloosd. We geven 3 concrete voorbeelden: de bescherming van jouw vennootschaps- en handelsnaam en het auteursrecht.

- Jouw vennootschapsnaam en jouw handelsnaam zijn wel degelijk beschermd, zelfs al heb je geen geregistreerd merk. Je geniet kosteloos van deze bescherming.
- Zelfs zonder een geregistreerd merk te hebben, kan je effectief optreden tegen vennootschappen die plots dezelfde vennootschapsnaam gebruiken.
- Zelfs zonder een geregistreerd merk te hebben, kan je effectief optreden tegen handelaars die plots dezelfde handelsnaam gebruiken binnen dezelfde regio voor eenzelfde soort activiteiten.
- Je handelsnaam is soms zelfs sterker dan een geregistreerd merk. Zo kan iemand die een overeenkomstig merk nieuw registreert, jou niet altijd verbieden om jouw handelsnaam nog verder te gebruiken.
- Auteursrechten moeten niet geregistreerd worden. Je geniet dus automatisch en kosteloos van deze bescherming.
- Onderaannemers die voor jou iets creëren, behouden de auteursrechten op hun werk ook al heb je betaald voor dat werk.
- Om dit te vermijden volstaat het om de overdracht van die auteursrechten naar jouw kmo op papier overeen te komen met je onderaannemer.

Elke onderneming wordt met zijn handelsnaam opgenomen in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO).

Surf naar de website van de KBO:

kbopub.economie.fgov.be/kbopub.

Het duurt geen 2 minuten om er via de “Public Search” zelf achter te komen of:

- jouw handelsnaam wel degelijk (correct en volledig) is opgenomen in de KBO. Zoek via ‘nieuwe opzoeking op naam’.
- anderen eenzelfde handelsnaam gebruiken.

Een Vlaamse kmo contacteerde een grafisch bureau om etiketten voor hun producten te ontwerpen. Eens de offerte ontvangen, werd deze door de kmo gewoon ondertekend voor akkoord en kon het bureau onmiddellijk aan de slag. Het etiket werd een origineel geheel van productfoto's, genomen door het bureau, gecombineerd met grafische elementen. Jaren later ontving onze Vlaamse kmo een factuur van enkele tienduizenden euro. De factuur bleek afkomstig van het grafisch bureau. Ze had uitgerekend hoeveel miljoenen stuks van de door hen ontwikkelde etiketten, de afgelopen 10 jaar door de kmo werden gereproduceerd en hierop wou het bureau nu auteursrechten innen.

Dat het grafisch bureau intussen in zware financiële problemen zat, speelde natuurlijk een rol, maar feit bleef dat zij volkomen gerechtigd waren om deze auteursrechten te claimen. De kmo kon hiertegen niets inbrengen, omdat zij destijds nergens contractueel de overdracht van de intellectuele rechten op de foto's en het ontwerp van het etiket schriftelijk was overeengekomen. Integendeel, in de algemene verkoopvoorwaarden op de ondertekende offerte, stond expliciet gestipuleerd dat alle intellectuele rechten aan het bureau voorbehouden bleven. Het feit dat de kmo destijds voor het ontwerp betaald had, betekent niet dat het grafisch bureau later geen auteursrechten meer mag vorderen.

Een gespecialiseerde jurist werd er bijgehaald. Hoewel er eigenlijk geen enkele grond bestond, werd de factuur door de kmo geprotesteerd. Nu was het aan het grafisch bureau om de kmo te dagvaarden, maar zover kwam het gelukkig niet.

De kmo was zich terdege bewust van de aanzienlijke som geld die ze verloren kon hebben, louter door onvoldoende aandacht te hebben voor haar intellectuele rechten. Meteen werd dan ook besloten met een deel van het uitgespaarde geld een screening van de intellectuele eigendom uit te voeren.

**Ga snel naar hoofdstuk 7
Mee-eters, en ontdek of jouw intellectuele rechten
wel degelijk bij jou liggen.**

2.2. Bescherming van je intellectuele eigendom kost soms niet veel

Inderdaad, van sommige intellectuele rechten kan je genieten mits een relatief kleine investering. Toch bevestigen de cijfers dat Vlaamse kmo's en Belgen hier in het algemeen weinig aandacht aan besteden. Als je er geen aandacht aan besteedt, kan het je nochtans wel veel geld kosten! Twee concrete voorbeelden om dat te illustreren: de domeinnaam en de bescherming van jouw merk.

Wist je dat:

- er eind 2018 ongeveer 1.603.000 .be domeinnamen geregistreerd waren (bron: dns.be).
Ter vergelijking: in NL waren er eind 2018 5.832.000 .nl domeinnamen geregistreerd (bron: sidn.nl).
- er eind 2018 ongeveer 3.685.000 .eu domeinnamen geregistreerd waren (bron eurid.eu) waarvan:
 - 4% door Belgen
 - 13% door Nederlanders
 - 27% door Duitsers

Wist je dat:

- 59% van alle merken die in de Benelux geregistreerd worden, aangevraagd worden door Nederlanders?

Lees ook verder in dit hoofdstuk dat hetzelfde gevaar schuilt in het toenemend aantal Europese octrooien en het beperkt aantal octrooien dat door Belgische bedrijven ingediend wordt.

LET OP!

Het gevaar is reëel dat je als Vlaamse kmo steeds vaker zal stoten tegen de exclusieve rechten van buitenlandse bedrijven.

Dit betekent dat de kans alsmaar groter wordt dat:

- je door een buitenlandse firma, die over een ouder geregistreerd merk beschikt, verplicht wordt om elk gebruik van jouw naam meteen stop te zetten;
- je het alsmaar moeilijker zal krijgen om een naam te vinden en te gebruiken die nog beschikbaar is, en ook beschikbaar zal blijven in de toekomst.

Jouw bewegingsruimte, ook in eigen land, dreigt hierdoor aanzienlijk ingeperkt te worden. Het is dus essentieel dat ook jij, als Vlaamse kmo, zoveel mogelijk je merken registreert.

De relatief lage kostprijs, zeker voor een domeinnaam, maakt het economisch haalbaar om preventief te werken bij de bescherming van je intellectuele rechten.

Stel, je bent een Vlaamse kmo, een kwekerij van anjers, die handel drijft onder de naam KANJERS. Je registreert de domeinnaam "KANJERS.COM". De .be-domeinnaam was ook nog beschikbaar. De registratie ervan zou je maar zo'n €20,00/jaar gekost hebben, maar wat ben je nu met 2 domeinnamen?

Niet veel later registreert iemand effectief de domeinnaam "KANJERS.BE" en hij plaatst hierop weinig verhullende foto's van kanjers van vrouwen in de fleur van hun leven ... je lacht? Het zal je maar overkomen en zo'n dingen komen vaker voor dan je zou vermoeden.

De preventieve afscherming van die domeinnaam had maar een paar tientallen euro's per jaar gekost, een peulschil in vergelijking met de schade die je als kmo in dergelijk geval lijdt!

Besteed je geen aandacht aan preventieve bescherming, ook al kost het niet veel, dan kan het je veel geld kosten.

Bij een domeinnaam is het zo dat diegene die hem eerst registreert, hem verkrijgt. De kostprijs van een registratie van een domeinnaam is vrij beperkt, terwijl het recupereren van een domeinnaam die ingenomen werd door een concurrent een procedure is die in de duizenden euro's kan lopen. Bijvoorbeeld de prijs voor de registratie van een .eu-domeinnaam varieert, maar €15 is realistisch. Een .eu-domeinnaam proberen recupereren van iemand die onrechtmatig 'jouw' .eu-domeinnaam registreerde, kost via de alternatieve geschillenbeslechting (ADR – Alternative Dispute Resolution) van EURid reeds €300 tot €4000. En dit alleen al om de zaak voor te brengen! Reken daar nog eens erelonen van advocaten bij en je komt al gauw aan gemiddeld €3.000 tot €6.000 kosten.

Met dit geld kan je gedurende 20 jaar dus 10 domeinnamen preventief registreren en betalen! In een internationale context kan het aangewezen zijn om verschillende domeinnaamextensies in te nemen, al is het maar om concurrenten te snel af te zijn. Regelmatig worden ook nieuwe extensies gelanceerd, denk maar aan .vlaanderen. Het blijft dus belangrijk om deze op te volgen.

Heb je geen:

- .be-domeinnaam? Surf dan meteen al eens naar de website van DNS Belgium: www.dnsbelgium.be. In enkele minuten kan je er zelf opzoeken of 'jouw' domeinnaam nog beschikbaar is en zoniet, wie deze geregistreerd heeft.
- .com, .net of .int-domeinnaam? Surf dan meteen al eens naar WHOIS service van ICANN: whois.icann.org. Hier kan je opzoeken of 'jouw' domeinnaam nog beschikbaar is en zo niet, wie deze geregistreerd heeft.
- .eu-domeinnaam? Surf dan meteen al eens naar de website van het EURid: eurid.eu/en/. Hier kan je zelf ontdekken of 'jouw' domeinnaam nog beschikbaar is en zo niet, wie deze geregistreerd heeft.

2.3. Preventief merkenonderzoek kan gratis. Je kan er bovendien veel kosten mee besparen

Je kan zelf volledig gratis de merkenregisters consulteren en nagaan of 'jouw' merk nog beschikbaar is en of er al identieke of gelijkaardige merken bestaan.

Surf dus meteen al eens naar het online merkenregister van het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom (BOIP): www.boip.int (via 'Merken' en vervolgens 'Merk zoeken'). Het duurt maar even om er zelf achter te komen of 'jouw' merknaam nog beschikbaar is en zo niet, wie deze gedeponereerd of geregistreerd heeft.

Het merkenregister bevat niet alleen alle geregistreerde merken, maar ook alle merk-aanvragen (gedeponeerde merken waarvan de procedure nog loopt en die dus nog niet geregistreerd werden) die geldig zijn of eventueel zullen worden in de Benelux. Dit zijn niet alleen de Benelux-merken zelf, maar ook de Uniemerken (merken die via 1 procedure in gans de Europese Unie, en dus ook de Benelux, aangevraagd werden) en internationale merken waarbij ook de registratie in de Benelux aangevraagd werd.

Je kan voor het onderzoek ook een beroep doen op een merkengemachtigde of op een jurist gespecialiseerd in intellectuele eigendom (zie voor meer informatie in het hoofdstuk 9: Hulpkoks). Hij of zij heeft de vereiste kennis en expertise om de onderzoeksresultaten correct te interpreteren en de risico's juist in te schatten. Zo ben je gerust dat je niet de verkeerde conclusies trekt uit de onderzoeksresultaten en weet je hoe best te reageren.

Is jouw merknaam nog beschikbaar, dan kan het aangewezen zijn om deze ook effectief te registreren. De kostprijs van een merkregistratie is immers vrij beperkt. Wil je jouw merk beschermen in de Benelux, dat vind je de tarieven op www.boip.int, onder 'Registratie & Onderhoud'.

In de bijlage achteraan bij dit hoofdstuk vind je onder A.1. een aantal gratis online merkendatabanken.

LET OP!

Besteed je er geen aandacht aan, ook al is het gratis, dan kan het je veel geld kosten.

CASE

Een Vlaamse kmo actief in de reclamesector ontwikkelt in opdracht van haar belangrijkste klant een grootse reclamecampagne voor de pan-Europese lancering van een nieuw auto-accessoire. Deze klant is een multinational en één van de belangrijkste wereldspelers binnen haar sector, waardoor de opdracht immens is, evenals de belangen die ermee gepaard gaan. Een mislukte lancering is gewoon geen optie, niets mag aan het toeval overgelaten worden. De hele campagne wordt opgehangen aan een baseline die het reclamebureau voor het product heeft bedacht. De advertenties worden aangemaakt, de reclamefilmpjes ingeblikt, radiospots opgenomen, de pers ingelicht, ...

En dan loopt er iets fout, waardoor de hele campagne noodgedwongen meteen wordt ingetrokken. Frappant is dat dit alles perfect kon vermeden worden. Door een eenvoudige zoektocht in de merkendatabanken (overigens volledig gratis online beschikbaar!) had men al na 15 minuten beseft dat de betreffende baseline niet mogelijk was, omdat die reeds geregistreerd was als merk door een andere multinational actief in de automobielsector.

Een kwartiertje aandacht voor de intellectuele rechten en het belang van een preventieve en proactieve omgang, had kunnen vermijden dat:

- een dure campagne voortijdig diende stopgezet te worden;
- de naam en faam van de kmo zwaar geschaad was;
- de kmo haar belangrijkste klant verloor.

Ben je op zoek naar een nieuw sterk merk dat niet alleen goed klinkt, maar ook nog eens juridisch volledig onderzocht is, weet dan dat er bureaus bestaan die zich gespecialiseerd hebben in naamcreatie. Bovendien combineren zij marketingstrategische ervaring met juridische merkenrechtelijke kennis.

2.4. Pro-actief onderzoek van octrooidatabanken kan gratis. Het kan je bovendien veel kosten besparen of opportuniteiten opleveren

Wist je dat:

- jaarlijks ± 3 MILJOEN octrooidocumenten gepubliceerd worden?
- deze documenten gratis online beschikbaar zijn?

Volgens een studie in opdracht van het Europees Octrooibureau van 2016 maken 70% van de innovatieve bedrijven (met activiteiten op het vlak van onderzoek & ontwikkeling) gebruik van octrooi-informatie. De octrooi-informatie wordt vooral gebruikt als ondersteuning bij productontwikkeling, voor het opvolgen van markt/technologie/concurrenten en voor technische idee generatie. (Bron: The role of (patent) information in the innovation proces, EPO)

Octrooien zijn de meest ruime bron van technische informatie. Voor veel ondernemingen is dit zelfs de enige weg waarlangs zij hun O&O-activiteiten kenbaar maken. Het opzoeken van octrooien is daarom een efficiënte manier om dubbel onderzoek te vermijden: tot 30% van alle R&D-uitgaven wordt verspild aan het opnieuw ontwikkelen van bestaande uitvindingen.

Uitgaande van het gegeven dat het merendeel van alle octrooien – rond 85% - niet meer aangehouden worden, kunnen we stellen dat een belangrijk aandeel uitvindingen gratis ter beschikking staat. (bron: ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/patents_for_researchers.pdf)

CASE Het wiel opnieuw uitvinden

Een kmo actief in de milieusector, meende dat de toekomst van de waterzuivering in membraantechnologie lag. De mensen binnen deze kmo kenden de markt door en door en zagen dat wereldwijd geen enkele van hun concurrenten al een dergelijk systeem op de markt had gebracht. Vastberaden over de opportuniteit van deze technologie, werd binnen de kmo een ambitieus O&O-programma opgestart, waarvoor topspecialisten werden aangetrokken. Na twee jaren intensief onderzoek, met het vooruitzicht op een eerste prototype het daaropvolgende jaar, werd een internationale vakbeurs bezocht. Zo konden ze alvast hun deelname het jaar daarop voorbereiden en intussen, overtuigd van hun gelijk, even meewarig kijken naar de weldra verouderde systemen van de concurrenten.

Tot hun grote consternatie zagen ze op die beurs plots een stand met een systeem zoals zij er nu al twee jaar één aan het ontwikkelen waren, maar dan wel volledig operationeel en eigenlijk nog beter dan datgene wat zij finaal zouden gelanceerd hebben. Niet alleen was hun systeem al verouderd nog voordat het op de markt kwam, er werd bovendien jarenlang geïnvesteerd in een project dat totaal zinloos bleek te zijn.

De fabrikant, hen tot dan toe totaal onbekend, was immers al jaren in het bezit van meerdere octrooien rond de toepassing van de membraantechnologie in de waterzuivering. Een eenvoudige controle van de octrooidatabank had volstaan om in te zien dat het systeem al bestond en hun onderzoek weggesmeten geld zou zijn geweest.

Het zal je maar overkomen: uren zitten zwoegen in de keuken aan de bereiding van een lekkere waterzooi, om dan de koelkast te openen en vast te stellen dat er al een klaargemaakte waterzooi in stond. Frustrerend, want alle moeite is voor niets geweest! Het komt er dus op aan om eerst al eens in de koelkast te kijken en te zien wat er al klaargemaakt is, alvorens zelf aan de bereiding te beginnen.

Jij ook niet?

Als kmo volg je ongetwijfeld met argusogen de nieuwe producten en technologieën die concurrenten op de markt brengen. Als bedrijfsleider weet je waarschijnlijk perfect wat er allemaal in de winkelrekken verschijnt. Je bezoekt misschien jaarlijks enkele internationale vakbeurzen en je leest hoogstwaarschijnlijk vaktijdschriften om op de hoogte te blijven van de innovaties die op de markt verschijnen. Je bent alert, en dit kan alleen maar positief genoemd worden.

Wat als je nu eens wist wat jouw concurrenten ontwikkelen nog voor het op de markt komt? Waarom niet gewoon eens op geregelde tijdstippen systematisch alle nieuwe octrooien van je concurrenten opvragen? Als je iets breder zoekt en ook je technologiedomein opvolgt, kan je bovendien vroegtijdig (potentiële) concurrenten ontdekken waarvan je het bestaan nog niet kende. Deze nieuwe speler zal immers alvorens de markt op te gaan misschien zijn vernieuwend product of proces geoctrooieerd hebben. Een octrooidatabank is een onuitputtelijke bron van gratis beschikbare technologie en business opportuniteiten!

Beschikbare technologie? Ja, inderdaad:

- **Een octrooi is namelijk steeds territoriaal beperkt.** Concreet houdt dit in dat een octrooi, eens verleend, enkel een monopolie toekent in die landen waar het octrooi ook effectief werd aangevraagd, is verleend en in stand wordt gehouden. In alle andere landen is de technologie die beschermd wordt door het octrooi dus VRIJ TE GEBRUIKEN. Wist je dat een groot aantal octrooien enkel ingediend worden in de Verenigde Staten maar niet in Europa? Als Vlaamse kmo kan je deze technologie perfect zelf gebruiken en zelfs commercialiseren in België en de rest van Europa, zonder een inbreuk te plegen op dit octrooi.
- **Een octrooi wordt al snel aangevraagd maar wordt finaal vaak niet toegekend.** Dat maakt dat de technologie in de octrooiaanvraag publiek domein wordt en dus VRIJ TE GEBRUIKEN is. Zo wordt via de PCT procedure (zie hoofdstuk 1 De ingrediënten) vaak een octrooi aangevraagd in tientallen landen maar wordt het octrooi finaal, als het überhaupt al wordt toegekend, slechts toegekend in een paar landen. Reden hiervoor is vaak dat de aanvrager niet (meer) in staat of bereid is, in elk van de landen waar hij het octrooi wou indienen, de nodige taksen te betalen. LET OP: wordt een octrooi finaal niet verleend omwille van het feit dat er reeds prior art was die vervat zat in eerdere octrooien of octrooiaanvragen dan is de technologie misschien toch niet vrij te gebruiken en dient men eerst de status van deze eerdere octrooien of octrooiaanvragen te checken.

2. Koken kost geld

Ben je vertrouwd met het Five Forces Model van Michael E. Porter (1979) dan kan het belang van pro-actief onderzoek van de octrooidatabanken als volgt schematisch voorgesteld worden!:

Waarom octrooi-informatie?

Vroege detectie van ...	NIEUWE TOETREDERS	
LEVERANCIERS	CONCURRENTEN	KLANTEN
<ul style="list-style-type: none"> • Voorwaartse integratie van leverancier <ul style="list-style-type: none"> - eigen achterwaartse integratie - substituten voor producten van leveranciers 	<ul style="list-style-type: none"> • Handelingsvrijheid en vrij gebruik van producten • Vergelijking van patent-portfolio's (bv. licensing) <ul style="list-style-type: none"> - nieuwheidsonderzoek (beroep) - O&O-patentering en marketingstrategie van concurrent 	<ul style="list-style-type: none"> • Achterwaartse integratie van klant <ul style="list-style-type: none"> - eigen voorwaartse integratie - andere gebruiksmogelijkheden voor eigen technologie
Waardeketen	SUBSTITUTEN	Vet: bedreigingen
Inkomend > activiteiten > uitgaand	<ul style="list-style-type: none"> - technologische voordelen. - bepaling van overschakelingskosten. 	'Niet vet': opportuniteiten

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO) organiseert op geregelde tijdstippen workshops waar je leert zoeken in gratis online octrooidatabanken. Je vindt deze via vlaio.be/events (filter de events op 'Intellectuele Eigendom').

In de bijlage achteraan bij dit hoofdstuk vind je onder A.5. een overzicht van een aantal online octrooidatabanken.

In een octrooidatabank kan je onder meer zoeken op:

> naam van de octrooiaanvrager, bijvoorbeeld de naam van jouw concurrent.

Let op: de octrooiaanvrager is de (rechts)persoon die het octrooi heeft aangevraagd. Misschien is jouw concurrent niet de aanvrager van het octrooi maar heeft hij het octrooi naderhand gekocht of in licentie genomen en staat hij geregistreerd als octrooihouder of licentienemer. Hou er ook rekening mee dat jouw concurrent misschien een andere vennootschap gebruikt dan zijn exploitatievennootschap voor het aanvragen of houden van octrooien.

Een eigen zoektocht levert je alvast een eerste resultaat op maar aarzel zeker niet een beroep te doen op een specialist voor een diepgaander onderzoek alvorens je beleid hierop af te stemmen;

- De Dienst Intellectuele Eigendom (DIE) van de FOD Economie helpt je, net als de PATLIB centra, bij het doorzoeken van de octrooidatabanken (zie hoofdstuk 9 Hulpkoks).
- Voor een volledig onderzoek en/of deskundig advies bij de interpretatie van de zoekresultaten kan je ook terecht bij een octrooigemachtigde (zie hoofdstuk 9 Hulpkoks).

> een of meerdere trefwoorden over het geoctrooierde of zelf te ontwikkelen onderwerp.

Let op: levert een bepaalde zoekterm geen of weinig octrooidocumenten op, trek hieruit dan geen voorbarige conclusies! Maak bij je zoektocht ook gebruik van synoniemen of schrijf afkortingen ook voluit (bv. In Mould Labeling voor IML) en aarzel vooral niet een beroep te doen op een specialist als second opinion (zie Goed om weten). Hou ook in gedachte dat opzoekingen op basis van een merknaam van een product of een technologie niet mogelijk zijn.

> octrooiklasse(n).

Om de grote massa aan octrooidocumenten overzichtelijk en doorzoekbaar te houden, is het volledige technologiedomein opgedeeld volgens fijn vertakte classificatiesystemen. De octrooidatabank Espacenet toont zowel het IPC (International Patent Classification) als het CPC (Cooperative Patent Classification) systeem. Elk octrooidocument wordt ingedeeld in één of meerdere klassen. Dit laat je toe gerichte opzoekingen te doen binnen een bepaald domein. De CPC code is opgebouwd uit een combinatie van letters en cijfers. Inmiddels zijn er meer dan 250.000 CPC klassen en onderklassen. De CPC code voor bijvoorbeeld rubberen schoeisel is A43B1/10:

A	SECTIE	Human necessities
43	KLASSE	Footwear
B	ONDERKLASSE	Characteristic features of footwear; parts of footwear
1	HOOFDGROEP	Footwear characterized by the material
10	ONDERGROEP	Footwear made of rubber

2. Koken kost geld

“HELP! Mijn concurrent heeft een nieuw product op de markt gebracht dat hij heeft geoctrooieerd.”

MAAK VAN JE PROBLEEM EEN OPPORTUNITEIT!

De hele filosofie achter een octrooi is dat je als concurrent via de publicatie van het octrooi perfect kan achterhalen welke technologie er nu achter dit nieuwe product zit, zodat je het kan:

- trachten te omzeilen (door bijvoorbeeld hetzelfde resultaat te bereiken maar via een andere weg) of zelfs;
- trachten te verbeteren.

Opzet van de publicatie van octrooidocumenten is het versnellen van de technologische vooruitgang, alleen kan je concurrent nu wel een monopolie hebben van maximaal 20 jaar op zijn technologie. Maar je hoeft intussen helemaal niet stil te zitten. Met het octrooi van je concurrent als gegeven, kan je op jouw beurt innoveren en een nog betere technologie ontwikkelen of eenzelfde resultaat bereiken via een andere weg. Bovenstaande opzoekingsstips

voor het zoeken in octrooidatabanken bieden je de mogelijkheid de stand van de techniek in jouw technologisch domein te onderzoeken. In octrooiregisters kom je dan weer meer te weten over de juridische status van specifieke octrooidocumenten: zo kan je zien of de octrooiaanvraag al dan niet wordt voortgezet, de instandhoudingstaksen jaarlijks worden betaald en of er eventueel oppositie is gevoerd. Een aantal van deze octrooiregisters (bvb. Europees register en Belgisch register) geven we jou ook in de bijlage van dit hoofdstuk mee.

TIP

Een octrooigemachtigde kan samen met jou analyseren wat de grenzen zijn van het octrooi van je concurrent, zodat je weet of en hoe je ernaast kan werken zonder in aanvaring te komen met de rechten van je concurrent.

2.5. Een octrooi: de kostprijs

Eén ding staat vast: voor veel kmo's is de kostprijs van een octrooi geen evidente zaak. Dit moet er net voor zorgen dat je als kmo wel-doordacht omgaat met een octrooi. Het moet een bewuste keuze zijn, een beslissing die je met

kennis van zaken neemt. Opzet van dit en andere hoofdstukken, is alle elementen aanreiken die voor jou van belang zijn bij je keuze om al dan niet een octrooi aan te vragen.

LET OP!

Voor de opmaak en de indiening van een octrooiaanvraag ben je wettelijk niet verplicht om een octrooigemachtigde in te schakelen. Strikt genomen kan je dit perfect zelf doen. Lees in hoofdstuk 9 Hulpkoks, wat de meerwaarde is van een octrooigemachtigde.

Essentieel element is natuurlijk de kostprijs.

Die is onder te verdelen in 3 groepen:

- de initiële aanvraagkosten, bestaande uit het ereloon van de octrooigemachtigde voor de opmaak van de octrooiaanvraag en de officiële indieningstaksen;
- de procedurekosten, waaronder ook de vaak hoge vertaalkosten;
- de kosten voor de instandhouding van het octrooi (officiële jaartaksen).

Als we al deze kosten samentellen voor een typisch octrooidocument bestaande uit 8000 woorden, 15 conclusies en 3 figuren, dan komen we ruwweg uit op:

- €6.500 voor een Belgisch octrooi in stand gehouden gedurende 10 jaar (BE);
- €39.000 voor een octrooi aangevraagd via de Europese procedure in 6 landen en in stand gehouden gedurende 10 jaar (EP->DE, FR, BE, NL, GB & IT);
- €44.000 voor een octrooi aangevraagd via de PCT-procedure in diezelfde 6 landen en in stand gehouden gedurende 10 jaar (PCT->EP->DE, FR, BE, NL, GB & IT). Deze PCT-procedure (ingevoerd door de Patent Cooperation Treaty die beheerd wordt door WIPO, de World Intellectual Property Organization) maakt het mogelijk om via 1 centrale aanvraag een octrooiaanvraag in te dienen in verschillende landen tegelijkertijd.

Na deze centrale aanvraag volgt dan een nationale of regionale verleningsprocedure waarbij de procedure niet langer centraal wordt verdergezet maar in elk van deze landen (of groep van landen) afzonderlijk.

De nationale taksen verschillen van land tot land en de uiteindelijke kostprijs van zo'n PCT-procedure hangt dus in ruime mate af van welke landen je specifiek kiest.

Hierbij willen we ook nog de bijkomende kosten - vaak vergeten of onderschat - plaatsen:

- de bewakingskosten: want wie investeert in een octrooi, wil toch weten wanneer iemand een inbreuk pleegt op zijn octrooi;
- de kosten voor de handhaving van het octrooi en de namaakbestrijding.

Misschien doet dit je meteen besluiten af te zien van enig octrooi. Toch moet je beseffen dat de kost wel een belangrijke, maar zeker geen doorslaggevende reden mag zijn.

TIP

Afhankelijk van de keuze van de octrooiprocedure, kan je het tijdstip van betaling van belangrijke uitgaven zoals vertaalkosten en instandhoudingstaksen strategisch inplannen.

In hoofdstuk 3 De bereiding, vind je meer informatie over deze strategische aanpak.

2.6. Een octrooi: jouw noodzakelijke freedom-to-operate

Een octrooi is niet goedkoop, maar je wil als kmo-bedrijfsleider toch de vrijheid om met je product of technologie naar de markt te gaan wanneer je wil, naar de markten die je zelf verkiest, waarbij je niet wil vasthangen aan monopolies van anderen.

We moeten je echter waarschuwen dat je als Vlaamse kmo alsmear meer het risico loopt in je bewegingsvrijheid belemmerd te worden, door de grote toevloed van octrooien die in België toegekend werden aan buitenlandse octrooihouders!

Als we het aantal Europese octrooiaanvragen per miljoen inwoners bekijken in het jaar 2018 dan hebben Nederlanders met 416 octrooien 2 keer zoveel octrooien aangevraagd als Belgen (204).

Van alle internationale octrooiaanvragen (via de PCT-procedure) worden er maar 0,5% door Belgen aangevraagd. (meer info: www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_901_2018.pdf).

Ook de overheid beseft dit en moedigt, via een aantal voor jou interessante maatregelen, de kmo's aan om octrooiaanvragen in te dienen.

LET OP!

Als we jouw markt voorstellen als een bord tomatensoep, waarbij de balletjes octrooien weergeven die in handen zijn van concurrenten, en waar je dus als Vlaamse kmo niet aan mag raken, dan moet je eens trachten om met je lepel een deel te verorberen zonder ook maar tegen 1 balletje aan te botsen. Ook al ben je de gelukkige eigenaar van dat ene octrooi, dan nog is het heel moeilijk om te manoeuvreren tussen alle andere balletjes.

2.7. Een octrooi: van cost naar profit

Tegenover de kosten staan de inkomsten: je wil jouw octrooi immers vermarkten en zoveel mogelijk valoriseren.

Om een maximale return te halen uit jouw octrooi, moet je reeds van bij de octrooiaanvraag aandacht hebben voor de valorisatiemogelijkheden en de beschermingsomvang. Tracht binnen je budget het octrooi zo ruim mogelijk te nemen, zodat je een monopolie verkrijgt op

zoveel mogelijk toepassingen. Voor toepassingen of markten waar je het octrooi niet zelf exploiteert, kan je het octrooi in licentie geven aan anderen en zo extra inkomsten verwerven. Vraag je enkel een octrooi aan voor die specifieke toepassing die voor je eigen kmo interessant is, dan laat je mogelijk heel wat inkomsten liggen.

2.8. Een octrooi: bijkomende financiële ondersteuning

Via steunmaatregelen van Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO), kan je 25 tot 80% van de aanvaarde kosten gesubsidieerd zien.

LET OP: ook bij subsidieaanvragen is timing niet onbelangrijk aangezien het vaak een vereiste is dat je de kosten die je gesubsidieerd wil zien nog niet gemaakt hebt voordat de subsidieaanvraag werd ingediend!

Interessant is dat de steunmaatregelen van VLAIO voor intellectuele eigendom ook een betoelaging voorzien voor de voorbereidende werkzaamheden op de registratie van intellectuele eigendomsrechten. Wil je dus voordat je

een innovatieproject opstart preventief al eens een vooronderzoek in de octrooiliteratuur laten uitvoeren om na te gaan of de technologie misschien al bestaat –altijd raadzaam - dan is het dus mogelijk om een deel van deze kosten gesubsidieerd te zien.

De steunmaatregelen van VLAIO voorzien voor kmo's ook een tussenkomst in de kosten die verbonden zijn aan de eigenlijke registratie van intellectuele eigendomsrechten. Deze aanvraag tot steun moet samen ingediend worden met een aanvraag voor een ontwikkelingsproject. Toelichting en aanvraagformulier vind je op www.vlaio.be.

- **Voor eerstelijnsadvies rond subsidiemogelijkheden of andere bijkomende financiële ondersteuning, kan je je richten tot de VLAIO bedrijfsadviseurs en subsidieadviseurs van de verschillende intermediaire organisaties. Ga hiervoor naar hoofdstuk 9 Hulpkoks. Hun contactgegevens vind je achteraan in de bijlagen terug;**
- **Je kan je ook steeds wenden tot VLAIO of al eens een kijkje nemen op www.vlaio.be met informatie over de verschillende steunprogramma's die door hen worden aangeboden.**

2.9. De innovatieaftrek: een mooi financieel cadeau

Via de innovatieaftrek (of aftrek voor innovatie-inkomsten) kunnen vanaf 1 juli 2016 netto-inkomsten voortvloeiend uit een aantal intellectuele eigendomsrechten voor 85% vrijgesteld worden van vennootschapsbelasting.

De intellectuele eigendomsrechten die hiervoor in aanmerking komen zijn:

- octrooien;
- aanvullende beschermingscertificaten;
- kwekersrechten;
- auteursrechtelijk beschermde software;
- weesgeneesmiddelen;
- data- en/of marktexclusiviteit voor gewasbeschermingsmiddelen en geneesmiddelen voor menselijk of dierlijk gebruik.

De aftrek bedraagt 85% van de netto-inkomsten uit het intellectuele eigendomsrecht en is toepasbaar vanaf de aanvraag van het betreffende intellectuele eigendomsrecht. Voor auteursrechtelijk beschermde software geldt de bijkomende voorwaarde dat deze moet voortvloeien uit een onderzoeks- of ontwikkelingsproject of -programma.

Om de netto-inkomsten te berekenen, moet je de kosten voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) om het intellectuele eigendom tot stand te brengen aftrekken van de inkomsten uit het intellectuele eigendomsrecht. Verder is er nog een correctiefactor, de zogenaamde nexusbreuk, die berekend wordt op basis van de verhouding van de eigen O&O-uitgaven t.o.v. het geheel van alle O&O-uitgaven voor die intellectuele eigendom.

Inkomsten uit een intellectueel eigendomsrecht kunnen zowel licentievergoedingen zijn, als (fictieve) royalties inbegrepen in de verkoopprijs van beschermde goederen of diensten, (fictieve) royalties voor beschermde producten of werkwijzen aangewend in het 'productieproces' van de vennootschap, inkomsten uit de verkoop van het intellectuele eigendomsrecht en schadevergoedingen naar aanleiding van inbreuk op het intellectuele eigendomsrecht.

Bijlage: online databanken

A.1. MERKENREGISTERS

- BOIP: <http://register.boip.int/bmbonline/intro/show.do>
- TMview: <https://www.tmdn.org/tmview/welcome>
- WIPO: <https://www.wipo.int/branddb/en/>
- Nice classificatie: <http://tmclass.tmdn.org/ec2/>

A.2. DATABANK VENNOOTSCHAPSNAMEN

- http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/index_n.htm

A.3. DATABANK HANDELSNAMEN

- <https://kbopub.economie.fgov.be/kbopub/zoeknaamfonetischform.html>

A.4. TEKENINGEN- EN MODELLENDATABANKEN

- BOIP: <https://register.boip.int/designsOnlineWeb/?l=nl>
- Designview: <https://www.tmdn.org/tmdsview-web/welcome>
- WIPO: <http://www.wipo.int/designdb/hague/en/>
- Locarno classificatie: <http://euipo.europa.eu/designclass/>

A.5. OCTROOIDATABANKEN EN OCTROOIREGISTERS

- ESPACENET: <https://worldwide.espacenet.com/>
- Deutsches Patent- und Markenamt (DPMA): <http://www.dpma.de/english/index.html>
- United States Patent and Trademark Office: <https://www.uspto.gov/>
- WIPO
 - Patentscope: <https://www.wipo.int/patentscope/en/>
 - IPC: <https://www.wipo.int/classifications/ipc/en/>
- Belgisch octrooiregister: <https://bpp.economie.fgov.be/bpp-portal/home>
- Europees octrooiregister: <https://register.epo.org/advancedSearch?lng=en>

A.6. SUBSIDIEGIDS

Via de subsidiedatabank van Agentschap Innoveren & Ondernemen vind je een overzicht van alle subsidies en financieringsmaatregelen voor ondernemers: vlaio.be/subsidiedatabank. Deze databank bevat de belangrijkste steunmaatregelen van de provinciale, Vlaamse, federale en Europese overheden voor ondernemers actief in het Vlaamse Gewest.